

REGULAMIN SZCZEGÓŁOWY KONKURSU PRZEDMIOTOWEGO Z GEOGRAFII ORGANIZOWANEGO PRZEZ KUJAWSKO-POMORSKIEGO KURATORA OŚWIATY dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/2023

Na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.), w związku z § 1-5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2020 r. poz. 1036) oraz § 9 ust. 4 pkt 13 Regulaminu Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 67/2017 Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, w związku z postanowieniami Regulaminu ogólnego konkursów przedmiotowych organizowanych przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty w województwie kujawsko-pomorskim dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/2023 wprowadzonego Zarządzeniem Nr 55/2022 Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty z dnia 9 września 2022 r. w sprawie organizacji konkursów przedmiotowych organizowanych przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych województwa kujawsko-pomorskiego w roku szkolnym 2022/2023, ustala się Regulamin Szczegółowy Konkursu Przedmiotowego z Geografii dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/2023.

I. CELE KONKURSU

1. Promowanie uczniów uzdolnionych w zakresie nauk geograficznych.
2. Rozwijanie zainteresowań poznawczych oraz uzdolnień uczniów w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, a w szczególności geografii.
3. Ukazywanie korelacji w przedmiotach matematyczno-przyrodniczych.
4. Rozwijanie u uczniów umiejętności wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do rozwiązywania problemów w twórczy sposób.
5. Wdrażanie uczniów do samokształcenia.
6. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej oraz wykorzystania wiedzy geograficznej w praktyce
7. Wyróżnienie osiągnięć uczniów oraz nauczycieli motywujących i przygotowujących uczniów do udziału w konkursie.

II. FORMA PRZEPROWADZENIA ELIMINACJI

1. Wojewódzkie konkursy przedmiotowe są trzystopniowe i obejmują:
  - a. etap I - zwany etapem szkolnym;
  - b. etap II – zwany etapem rejonowym, przeprowadzany na platformie online;
  - c. etap III – zwany etapem wojewódzkim, przeprowadzany na platformie online.
2. Etap szkolny przeprowadzają i sprawdzają szkolne komisje konkursowe.
3. Etap rejonowy przeprowadzają zespoły nadzorujące, wyniki są generowane automatycznie na platformie online.
4. Etap wojewódzki przeprowadzają zespoły nadzorujące, wyniki zadań zamkniętych są generowane automatycznie na platformie online, ewentualne zadania otwarte sprawdzane są przez wojewódzkie komisje konkursowe.
5. Każdy etap konkursu odbywa się w szkole macierzystej uczestnika.

6. Każdy etap konkursu przeprowadzany jest w terminie w skazanym w Terminarzu konkursów – załącznik nr 2 do Regulaminu ogólnego.
7. Każdy etap konkursu rozpoczyna się o godzinie 10.00.
8. Na wszystkich etapach czas pracy ucznia trwa 60 minut.
9. Czas pracy uczniów na każdym etapie liczy się od momentu rozpoczęcia pracy z arkuszem konkursowym.

III. TERMINARZ

Terminy przeprowadzania etapów Konkursu Przedmiotowego z Geografii – zgodnie z załącznikiem nr 2 do Regulaminu ogólnego.

IV. ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSU

Na wszystkich etapach uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w Celach kształcenia-wymaganiach ogólnych i treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356 z póź.zm.). Zakres zadań konkursowych może wykraczać poza podstawę programową. Zadania mogą również uwzględniać informacje pojawiające się w mediach, a dotyczące aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej państw.

Obowiązujące umiejętności:

- odczytywania i interpretowania informacji przedstawionych w różnych formach (tabele, wykresy, diagramy, mapy, teksty), odkrywania prawidłowości w nich występujących,
- rozpoznawania wybranych obiektów na mapie konturowej Polski i świata,
- wykorzystywania posiadanej wiedzy podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów,
- stosowania słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym,
- czytania, interpretowania map różnej treści i o różnych skalach,
- identyfikowania związków i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych,
- interpretowania pojęć geograficznych,
- wyjaśniania wzajemnych relacji przyroda-człowiek-społeczeństwo,
- oceniania, wartościowania rzeczy i zjawisk geograficznych,
- prognozowania, przewidywania kierunków zmian w przyrodzie i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych,
- uzasadniania konieczności racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego.
- umiejętności obliczania wartości liczbowych i wskaźników do charakteryzowania zjawisk geograficznych, w tym:

- przeliczania skali (mianowanej, liczbowej i polowej),
- odległości na mapie i odległości rzeczywistej,
- powierzchni na mapie i powierzchni rzeczywistej,
- wysokości bezwzględnej i względnej na podstawie rysunku poziomicowego,
- współrzędnych geograficznych,
- rozciągłości południkowej i równoleżnikowej,
- odległości w kilometrach wzdłuż południka,
- wysokości górowania Słońca w pierwsze dni astronomicznych pór roku na różnych szerokościach geograficznych,
- czasu słonecznego i strefowego,
- zmian temperatury wraz z wysokością (przemiany adiabaticzne) na podstawie rysunku,
- amplitudy dobowej i rocznej temperatury.

ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

ETAP I (szkolny)

Zakres merytoryczny szkolnego etapu konkursu, obejmuje treści nauczania wybranych działów tematycznych podstawy programowej oraz treści wykraczające poza podstawę programową, które zostały przypisane do wybranych działów i zapisane kursywą.

- 1. Lądy i oceany na Ziemi:** rozmieszczenie kontynentów, mórz i oceanów na Ziemi; pierwsze wyprawy geograficzne; wielkie formy ukształtowania powierzchni Europy (w tym rozpoznawanie wybranych obiektów na mapie konturowej Europy: nizin, wyżyn, gór, rzek i jezior).
- 2. Krajobrazy świata** - wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu (*prerii, pampy*); pustyni gorącej (*piaszczyste, żwirowe, kamieniste*) i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski (makia), wysokogórski Himalajów i Tatr; strefowość a piętrowość klimatyczno-glebowo-roślinna.
- 3. Ruchy Ziemi:** Ziemia w Układzie Słonecznym, ruch obrotowy i obiegowy Ziemi; cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; następstwa ruchów Ziemi (*obliczenia czasu miejscowego i strefowego; wysokości górowania Słońca na różnych szerokościach geograficznych w pierwsze dni kalendarzowych pór roku*).
- 4. Współrzędne geograficzne:** szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa wybranych obszarów (*następstwa rozciągłości*).
- 5. Mapa Polski:** umiejętność czytania, interpretacji, posługiwania się skalą mapy, rozpoznawania wybranych obiektów na mapie konturowej Polski.
- 6. Sąsiedzi Polski:** przemiany przemysłu w Niemczech; dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi; środowisko przyrodnicze i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; zróżnicowanie przyrodnicze

i społeczno- gospodarcze Rosji; relacje Polski z sąsiadami.

- 7. Krajobrazy Polski:** krajobrazy naturalne - pasowość rzeźby (cechy nizin nadmorskich, pojezierzy, nizin środkowej Polski, wyżyn, kotlin i gór (*faldowych i zrębowych*); *znajomość czynników rzeźbotwórczych, które uformowały elementy rzeźby wymienionych pasów*; krajobraz antropogeniczny- wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).

ETAP II (rejonowy)

Na II etapie konkursu obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I konkursu oraz zakres treści nauczania kolejnych działów tematycznych podstawy programowej wraz z treściami wykraczającymi poza podstawę programową, które zapisano kursywą:

- 1. Geografia Europy:** położenie i granice kontynentu; podział polityczny Europy; główne cechy środowiska przyrodniczego Europy; zjawiska występujące na granicach płyt litosfery *w strefie kolizji* (na przykładzie Europy Południowej) oraz spreduingu(*na przykładzie Islandii*) ; zróżnicowanie demograficzne ludności (przyczyny i konsekwencje) starzenie się społeczeństw (przyczyny i skutki); społeczno-ekonomiczne i kulturowe konsekwencje migracji na obszarze Europy ;największe europejskie metropolie (Londyn, Paryż); zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich ; rolnictwo (*na przykładzie Danii i Węgier*), przemysł i usługi (*na przykładzie Francji*); turystyka w Europie Południowej.
- 2. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy:** położenie geograficzne Polski; podział administracyjny kraju; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski (czynniki kształtujące klimat Polski); Morza Bałtyckiego (środowisko przyrodnicze oraz przyczyny degradacji wód; *rzeźbotwórcza działalność morza*); główne rzeki Polski i ich systemy na tle rzek Europy oraz ich systemów; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.
- 3. Społeczeństwo Polski na tle Europy:** liczba ludności; gęstość zaludnienia; struktura demograficzna; przyrost naturalny i rzeczywisty; przyczyny i skutki migracji; zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i wyznaniowe ludności Polski i wybranych państw europejskich; struktura zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich; wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich - przyczyny i skutki w Polsce; poziom urbanizacji w Polsce i Europie, rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce; przyczyny rozwoju największych polskich miast.
- 4. Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej Polski:** warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce; zróżnicowanie głównych upraw i chowu zwierząt w Polsce oraz ich znaczenie gospodarcze; struktura przemysłu; rodzaje usług; znaczenie transportu i łączności; możliwości rozwoju gospodarki morskiej ; walory turystyczne Polski oraz wybrane obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości; osiągnięcia Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego.

- 5. Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski.** Wpływ: sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na przekształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyk.

ETAP III (województki)

Na III etapie konkursu obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I i II konkursu oraz zakres treści nauczania kolejnych działów tematycznych podstawy programowej wraz z treściami wykraczającymi poza podstawę programową, które zapisano kursywą:

- 1. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji:** Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo -Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno - kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.
  - 2. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki:** położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych (*cyrkulacja powietrza w strefie międzyzwrotnikowej*); strefowość klimatyczno-roślinno-glebowa; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Kenii; rolnictwo żarowo-odłogowe i nowoczesne plantacje w Afryce Zachodniej; przyczyny niedożywienia w Etiopii; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.
  - 3. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej:** rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; północna granica upraw i lasów w Kanadzie; cyklony i powodzie w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie.
  - 4. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii:** środowisko przyrodnicze; rozmieszczenie ludności i gospodarka.
  - 5. Geografia obszarów okołobiegunowych:** środowisko przyrodnicze; badania naukowe; polscy badacze.
- V. LITERATURA DLA UCZNIĄ i inne źródła informacji:**
1. Podręczniki oraz zeszyty ćwiczeń z geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w szkołach podstawowych

https://podreczniki.men.gov.pl/wykaz_dopuszczone_lista5.php

2. Podręczniki dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w szkołach ponadpodstawowych (rozdziały, które obejmują wymagania szczegółowe konkursu wykraczające poza podstawę programową szkoły podstawowej).
3. Atlas geograficzny dla liceów ogólnokształcących i techników (wydawnictwo dowolne).
4. Atlas geograficzny dla klasy 5-8 szkoły podstawowej (wydawnictwo dowolne).
5. Mapa ukształtowania powierzchni poszczególnych kontynentów, skala 1:20 000 000;
6. Atlas geograficzny Polski (wydawnictwo dowolne).
7. Mapa fizyczna Polski na stronie:
https://www.geografia24.eu/index.php?strona=120_mapa_polski
8. Mapa fizyczna świata w skali 1: 100 000 000;
9. Baciak J.: Obliczenia i odczyty w geografii:
<http://spdolsk.pl/wp-content/uploads/2016/02/Obliczenia-w-geografii-1.pdf>
10. J. Flis: Szkolny słownik. Terminy geograficzne WSiP (wydanie dowolne).
11. Balon J., Desperak J.: Tablice geograficzne, Wydawnictwo Park Sp. z o.o., Bielsko-Biała 2005.
12. M. Kasprzak. Ilustrowany słownik geograficzny. 2017 Wyd. Books Sp. z o.o.
13. Tablice geograficzne; praca zbiorowa pod red. W. Mizerskiego i J. Żukowskiego; Grupa Wydawnicza Adamantan s.c., Wydanie IX, Warszawa 2014.
14. Mały Rocznik Statystyczny Polski, GUS 2021 <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/maly-rocznik-statystyczny-polski-2021,1,23.html>
15. <https://encyklopedia.pwn.pl>
16. www.zpe.gov.pl
17. <https://zpe.gov.pl/b/skutki-konfliktow-zbrojnych/Pdc2kuPko>
18. Rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych (Dz. U. z 24 lutego 2017 r. poz. 356).

Organizatorzy Konkursu nie uznają *Wikipedii* jako naukowego i wiarygodnego źródła wiedzy.

VI. UCZESTNICY KAŻDEGO ETAPU KONKURSU POWINNI DYSPONOWAĆ:

Przyborami do pisania i rysowania: linijka, pióro lub długopis, ołówek – przeznaczony jedynie do rysowania, gumka i kalkulator prosty pozwalający na dokonanie czterech działań arytmetycznych.

Na konkurs nie wolno przynosić żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.

Dodatkowych informacji dotyczących organizacji i przebiegu konkursu udziela:

Przewodniczący Komisji Wojewódzkiej Konkursu Przedmiotowego z Geografii:

Iwona Andrzejewska, starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

e-mail: iandrzejewska@bydgoszcz.uw.gov.pl, tel. 52 34 97 637

Wiceprzewodniczący Komisji Wojewódzkiej Konkursu Przedmiotowego z Geografii:

Wiesława Kitajgrodzka, nauczyciel konsultant KPCEN w Bydgoszczy, tel. 52 349 31 50
wew. 72

Koordynator konkursów przedmiotowych:

Katarzyna Sobieszczńska, starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy,
e-mail: ksobieszczanska@bydgoszcz.uw.gov.pl, tel. 52 34 97 625

Wszystkie informacje, Regulamin ogólny konkursów oraz załączniki do regulaminu
dostępne są do pobrania na stronie: <https://www.gov.pl/web/ko-bydgoszcz>